

روان‌شناسی و طب سالمندی

مراقبت یکپارچه برای جامعه سالمندان

تألیف:

بنجامین ا. بن‌ساین

ترجمه:

حسن انصاری

خدایم‌راد مؤمنی

(عضو هیأت علمی دانشگاه رازی)

محمدجواد بگیان کوله مرزی

زینب محبی

دانشگاه رازی

۱۴۰۰

Bensadon, Benjamin

سرشناسه : بن سادن بنجامین ای.

عنوان و پدیدآور : A.

روانشناسی و طب سالمندی: مراقبت یکپارچه برای جامعه سالمندان/بنجامین ای. بنزدن؛ ترجمه حسن شاهی...[و]

دیگران]

مشخصات نشر : کرمانشاه، دانشگاه رازی، ۱۴۰۰ = ۲۰۲۱ م.

مشخصات ظاهری : ۴۶۰ ص، جدول، نمودار

فروست : دانشگاه رازی؛ ۴۰۱، روانشناسی؛ ۲؛

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۳-۰۵۳-۷

Psychology and Geriatrics: Integrated Care for an Aging
Population

یادداشت : عنوان اصلی:

یادداشت : کتابنامه

موضوع : سالمندان - روانشناسی

موضوع : پیری - جنبه های روانشناسی

شناسه افزوده : شاهی، حسن، مترجم

شناسه افزوده : مؤمنی، خدامراد، علیرضا، مترجم

شناسه افزوده : بگیان کوله مرزی، محمدجواد، مترجم

شناسه افزوده : محبی، زینب، مترجم

رده بندی کنگره : BF۷۲۴/۸ (ب) ۱۴۰۰

رده بندی دیویی : ۱۵۵/۶۷

دانشگاه رازی

انتشارات دانشگاه رازی ۴۰۱

عنوان کتاب: روانشناسی و طب سالمندی: مراقبت یکپارچه برای جامعه سالمندان

تألیف: بنجامین ای. بن سادن

مترجمان: دکتر حسن شاهی، دکتر خدامراد مؤمنی، دکتر محمدجواد بگیان کوله مرزی و زینب محبی

Razi University Press

ناشر: دانشگاه رازی ویراستار: دکتر حسن شاهی طراح جلد: زینب محبی

© 2021/ 1400

تاریخ و نوبت چاپ: ۱۴۰۰-اول

Print Run:200

شمارگان: ۲۰۰

Price: 1860000 Rials

قیمت: ۱۸۶۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-393-053-7

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۳-۰۵۳-۷

Printed in Iran

قطع: وزیری

Press.razi.ac.ir

سامانه فروش آنلاین

مراکز بخش: تهران: مرکز نشر دانشگاهی ۸۸۵۵۶۱۶۸ - کتابیران ۶۶۴۹۲۲۶۶ - دانشیران ۶۶۴۱۶۱۷۶

Press.razi.ac.ir

سامانه خرید اینترنتی

Tehran: Ketabiran: +98 021 66492266 Daneshiran: +98 021 66416176

کرمانشاه: مرکز چاپ و نشر دانشگاه رازی - تلفن ۴۲۸۰۸۰۲ ۰۸۳۳

Kermanshah: 0833- 4280802

Email:press@razi.ac.ir

مسئولیت درستی مطالب به عهده مترجمان می باشد.

(حق چاپ برای ناشر محفوظ است)

پیشگفتار

پس از آن که جورج انگل^۱ در سال ۱۹۷۷ الگوی «زیستی روانی اجتماعی»^۲ را به عنوان یک «تغییر نگرش بایسته» نسبت به مفهوم «سلامت» ارائه نمود، کوشش‌های بسیاری به انجام رسید تا «اعتباریابی» و/یا «کاربست» این نوع نگاه در ارتباط با گروه‌های مختلف اعضای جامعه (به صورت عام) و گروه‌های مختلف افراد تحت مراقبت‌های بالینی (به صورت ویژه)، مستندسازی شود. الگوی «زیستی روانی اجتماعی» بیش از هر چیز بر این موضوع فراموش شده تأکید می‌کند که عوامل «زیست‌شناختی»، «روان‌شناختی» و «اجتماعی» در مراقبت‌های «بوم‌شناختی» مختلف، به صورت متفاوتی بر هم «کنش متقابل» داشته و به کیفیت‌های متفاوت نشانگرهای سلامت (روان‌شناختی یا جسمانی) منجر می‌شوند. بنابراین، هر گونه کوشش برای اثرگذاری بر سلامت جسمانی و روان‌شناختی، مستلزم توجه هدفمند به هر سه عامل مذکور است.

دکتر بنجامین ا. بن‌سَدِن در کتاب ارزشمند «روان‌شناسی و طب سالمندی» به شیوه‌ای بسیار مؤثر تلاش نموده است تا کاربرد الگوی «زیستی روانی اجتماعی» در حیطه فعالیت بالینی و مراقبت از جامعه سالمندان، را ارائه نماید. دکتر بن‌سَدِن با همراه ساختن گروه برجسته‌ای از متخصصان حیطه‌های مختلف «روان‌شناسی» و «طب سالمندی»، به شیوه‌ای هنرمندانه اثری را ارائه نموده است که هم قابلیت استفاده به عنوان یک منبع درسی دانشگاهی برای رشته‌های

^۱ George L. Engel

^۲ the biopsychosocial model of health

مرتبط با سلامت (روان‌شناسی، پزشکی، پرستاری، مددکاری اجتماعی) را داراست، و هم راهنمایی کاربردی برای افرادی است که به نحوی در «مراقبت» از افراد سالمند سهیم هستند. اشاره نمودن صرف به جمعیتِ رو به افزایش «سالمندان» در جامعه ایران، به عنوان عاملی برای ارزشمندی اثر پیش روی شما، بسیار سطحی و کوتاه‌بینانه است (گرچند که از ابتدائی‌ترین استلزام‌های ایجاد چنین ضرورتی به شمار می‌رود). در تمام متن این اثر، شیوه‌های مختلفی برای همراه نمودن روان‌شناسان با پزشکان در امر «پذیرش»، «معاینه بالینی»، «سنجش و اندازه‌گیری»، «تشخیص»، «مراقبت» و «درمان» افراد سالمند در محیط‌های بالینی مختلف ارائه شده است. این امر با ظرافت بسیار بالا و همراه با ارائه نمونه‌های بالینی متعدد در فصل‌های گوناگون انجام شده است.

تمرکز اصلی و نهایی این اثر بر «یکپارچه‌سازی»^۱ خدمات پزشکی و خدمات روان‌شناختی در مراقبت از جامعه سالمندان است. در بخش «مقدمه»، بر ضرورت و اهمیت یکپارچه‌سازی خدمات پزشکی و روان‌شناختی در جنبه‌های مختلف مراقبت از سالمندان پرداخته شده است. در فصل یکم، به ارائه یک الگوی مراقبت «هدف-گرا» پرداخته شده است و اثرات مفید و موانع آن مورد بررسی قرار گرفته شده است. فصل دوم بر چالش‌های مراقبت از افراد سالمند برای «مراقبت‌کنندگان» آن‌ها (اعضای خانواده سالمندان) متمرکز شده است. در فصل سوم، نقش نگرش‌ها و باورهای موجود در جامعه درباره ویژگی‌های دوره سالمندی و شیوه کار بالینی با سالمندان، ارائه شده است. در فصل چهارم تلاش شده است تا تمام ظرائف موجود در برقراری ارتباط با افراد سالمند و مراقبان آن‌ها مورد موشکافی قرار گیرد و پیشنهادات بسیار کارآمدی نیز درباره تأثیر پراهمیت روان‌شناسان در این امر ارائه شده است. فصل پنجم به بررسی قالب‌های اندیشه‌ای یا رفتاری موجود در «فرهنگ پزشکی» معطوف شده است و اشکالات اثرگذار این فرهنگ در فعالیت بالینی با سالمندان مورد بررسی قرار گرفته است. فصل ششم بر «مشاوره روان‌شناختی» تمرکز نموده است، و کوشش شده است تا استلزام‌ها و ضرورت‌های انجام مشاوره روان‌شناختی در فرآیند درمان مشکلات مختلف «طاهراً جسمانی» سالمندان ارائه شود. فصل

^۱ integration

هفتم به صورت ویژه بر مشکلات ایمنی و نیازهای راننده‌های سالمند پرداخته است. در فصل هشتم، موضوع پراهمیت «خودکشی» در افراد سالمند، از جنبه‌های مختلف پرداخته شده است، و کاربردهای نگرش «انسان‌گرایی» در این موضوع به صورت عمیق بررسی شده است. فصل نهم بر مراقبت در «روزهای پایانی زندگی» متمرکز شده است و چالش‌های سالمندان نزدیک به مرگ برای خودشان، مراقبان‌شان، و ارائه‌دهنده‌گان خدمات سلامتی را منظور نظر قرار داده است. در فصل دهم، اثرات «تجربه» در فعالیت بالینی با سالمندان، جنبه‌های مختلف طب سالمندی، و مراقبت از سالمندان پراخته شده است. نهایتاً در فصل یازدهم، فرآیند «آموزش» افراد ارائه‌دهنده خدمات (روانشناسان، پزشکان، مددکاران اجتماعی، پرستاران) به صورت دقیق مورد نظر بوده است.

نویسندگان در تمام متن این اثر از اصطلاحات «بیمار-محوری» و «شخص-محوری»، به جای «بیماری-محوری» استفاده کرده‌اند تا همواره یادآور شوند که نه تنها در فعالیت بالینی با سالمندان (به صورت ویژه)، بلکه در جریان فعالیت بالینی با تمام گروه‌های مختلف بالینی، متخصص بالینی همیشه با یک «انسان بیمار» مواجه است، نه با یک «بیماری». از این طریق کوشش شده است که متذکر شوند که تمرکز صرف بر نشانه‌ها و علائم بیماری (آنگونه که سالیان متمادی در فرهنگ پزشکی انجام شده و همچنان نیز به قوت خود باقی است - به صورت ویژه در جامعه ایران) نمی‌تواند راه‌گشای فرآیند درمان و مراقبت از افراد باشد، و یک نگرش «کثرت‌گرایانه» (که عوامل اجتماعی و روان‌شناختی را نیز همراه با عوامل جسمانی مورد توجه قرار می‌دهد) همراه با یک نگرش «انسان‌گرایانه» (که ارزش انسانی فرد بیمار را بر «بیماری» ارجح می‌شمارد) نه تنها اثربخش است، بلکه، ضروری است.

انگیزه اصلی مترجمان از انتخاب این اثر برای ترجمه، در کنار فراهم نمودن یک منبع مناسب برای واحدهای دانشگاهی مرتبط با «سالمندی»، تلاش برای ارائه این موضوع بوده است که در فعالیت بالینی با سالمندان، «هم‌عملی» و «یکپارچگی» روان‌شناسان و پزشکان بیش از همیشه بایستی مورد توجه قرار گیرد. ناگفته پیداست که چنین «تغییر نگرشی» نخست در

دانشجویان این رشته‌ها (که بعدها بالینگران سالمندان خواهند شد)، و سپس در اعضای خانواده سالمندان (به عنوان نمونه‌ای از تمام جامعه) لازم است که اتفاق افتد.

مطالعه این اثر روزآمد که حاصل تجارب یک گروه از متخصصین در روان‌شناسی و طب سالمندی است، برای دانشجویان، پژوهشگران و اساتید محترم آموزنده و سودمند خواهد بود. ترجمه این اثر حتماً دارای نواقصی خواهد بود که نیازمند دریافت بازخوردهای ثمربخش دانشجویان و همکاران محترم است تا در چاپ‌های بعدی این اثر هر چه بیشتر از نواقص کاسته شده و بر کیفیت آن افزوده گردد.

دکتر حسن شاهی

زمستان ۱۳۹۹